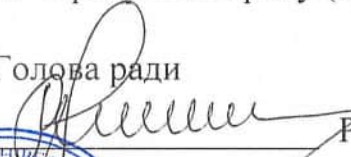

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
із спеціальності
072 “Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”
(галузь знань – 07 “Управління та адміністрування”)**

Затверджено на засіданні
Вченої ради економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
27 червня 2024 року (протокол № 9)

Голова ради

Р. В. Михайлишин

Львів-2024

Анотація

Мета вступного іспиту до аспірантури полягає в оцінюванні рівня підготовки вступників, відповідності їхніх знань і навичок вимогам кваліфікаційних характеристик. Передбачена перевірка фундаментальних знань потенційних аспірантів з теорії фінансів, грошей і кредиту, державних фінансів, фінансів суб'єктів господарювання тощо та встановлення їх достатності для проведення наукових досліджень в обраній галузі науки. Питання, винесені на іспит, базуються на таких змістових модулях: фінанси, гроші і кредит, фінансовий менеджмент, ринок фінансових послуг, страховий менеджмент, бюджетний менеджмент, стратегічне управління державними та корпоративними фінансами, фінансові технології у цифровій економіці.

Структура екзаменаційного білету включає теоретичні питання, тестові завдання та задачі.

Під час підготовки до вступного іспиту за програмою рекомендується користуватися літературою, яка наведена в кінці кожного змістового модулю.

Змістовий модуль “Фінанси”

Тема 1. Економічна суть та функції фінансів

Умови виникнення та структура фінансів (фінансової системи). Економічна суть фінансів. Функції фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Тема 2. Еволюція фінансів та розвиток фінансової науки

Історичний характер фінансів. Історичні передумови та структура фінансової науки. Система наукових знань та інструментарій фінансової науки.

Тема 3. Фінанси в умовах ринкового господарства

Об'єктивні умови та особливості використання фінансів в умовах ринкової економіки. Фінансове забезпечення процесу відтворення. Суть та сегментація фінансового ринку. Інструменти та суб'єкти фінансового ринку. Роль фінансів у роздержавленні власності.

Тема 4. Фінансова політика та фінансовий механізм

Зміст, значення, види та завдання фінансової політики. Фінансова політика в Україні на сучасному етапі. Фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики. Використання фінансів для регулювання економіки. Фінанси як інструмент економічного стимулювання.

Тема 5. Організація фінансів

Управління фінансами. Фінансове планування. Фінансовий контроль. Фінансове право. Вплив організаційно-правових форм та галузевих особливостей на організацію фінансів.

Тема 6. Фінанси суб'єктів господарювання.

Особливості фінансів галузей матеріального виробництва та фінансові ресурси підприємств. Роль фінансів у кругообігу основних та оборотних засобів. Формування, розподіл та використання прибутку. Фінансове планування та нормування на підприємствах.

Тема 7. Фінанси сфери послуг

Джерела фінансових ресурсів підприємств та організацій сфери послуг. Фінансовий механізм сфери послуг. Фінансове планування у бюджетних організаціях. Фінанси громадських об'єднань.

Тема 8. Фінансовий менеджмент

Сутність, функції, мета та завдання фінансового менеджменту. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту.

Тема 9. Фінанси домашніх господарств

Домогосподарство як економічний суб'єкт та результат еволюції людини. Економічна сутність, функції та завдання фінансів домашніх господарств. Роль домашніх господарств у кругообігу економічних ресурсів. Домашні господарства як невід'ємна складова фінансової системи.

Тема 10. Державні фінанси

Економічний зміст, значення та роль державних фінансів. Правові та організаційні засади державних фінансів. Зведений фінансовий баланс держави. Доходи та видатки держави. Фінансові ресурси та фінансові показники.

Тема 11. Місцеві фінанси

Економічна суть та особливості організації місцевих фінансів. Система місцевих фінансів та місцеві фінансові інститути. Функції та принципи організації місцевих фінансів

Тема 12. Бюджет та бюджетна система

Поняття бюджету та складові бюджетної системи. Бюджетний дефіцит: економічна суть, причини виникнення та шляхи подолання. Державний кредит: економічна природа та функції

Тема 13. Державні цільові фонди

Економічна суть та джерела формування державних цільових фондів. Економічний зміст та значення позабюджетних фондів. Становлення та розвиток соціальних позабюджетних фондів .

Тема 14. Податки та податкова система

Податкова система України: суть та принципи організації. Організація роботи по сплаті податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Особливості сплати податків і зборів та їх вплив на формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

Тема 15. Страхування та страховий ринок

Економічна природа та функції страхування. Форми та види страхування. Страховий ринок. Організація та розвиток страхування в Україні.

Тема 16. Міжнародні фінанси

Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові інститути та їх роль в організації міжнародних фінансів. Міжнародний ринковий перерозподіл фінансових ресурсів.

Тема 17. Фінанси Європейського Союзу

Суть та особливості економічної інтеграції Європи. Бюджет Європейського Союзу. Інститути ЄС та їх роль у формуванні фінансової політики та євроінтеграції .

Тема 18. Фінансова безпека держави

Економічна безпека як багаторівнева система. Фінансова безпека: сутність та місце у системі економічної безпеки. Механізм та система забезпечення фінансової безпеки.

Рекомендована література

1. Бюджетний кодекс України зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#T>.
2. Бюджетна система: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 624 с.
3. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник. Київ: НІОС, 2001. 416 с.
4. Герасименко С. С., Головка В. А., Нікітіна І. М. Система національних рахунків: навч. посібник. Київ: І.В.Ц. Держкомстату України, 2005. 217 с.
5. Глущенко А. С. Фінанси. Навч. посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 232 с.
6. Господарський кодекс України. Київ: Алерта; ЦУЛ, 2011. 160 с.
7. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України. Монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 496 с.
8. Дем'янишин В. Г., Дем'янишин В. В., Сігаш Т. Д. та ін. Розвиток фінансової системи України в умовах ринкових відносин. Монографія / за ред. О. І. Марченко. Тернопіль: Крок, 2011. 556 с.
9. Економічна теорія: політекономія: підручник / за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2014. 710 с.
10. Євтух О. Т., Євтух О. О. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки. навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 408 с.
11. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2005. 714 с.
12. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Г. С. Фінансовий словник. Київ: "Знання", КОО, 2000. 587 с.
13. Загорський В. С., Вовчак О. Д., Благун І. Г., Чуй І. Р. Фінанси. Навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 247 с.
14. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України". URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Закон України "Про страхування". URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
16. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок". URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
17. Кириленко О. П. Фінанси (теорія та вітчизняна практика). Навч. посібник. Тернопіль: Астон, 2002. 212 с.
18. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку. Київ: Знання, 2010. 431 с.
19. Коваленко В. М. Фінансова система України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 360 с.
20. Коваленко В. М., Коваленко О. В. Розвиток фінансової системи України в умовах глобалізації. Монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 236 с.
21. Ковальчук С. В., Форкун І. В. Фінанси. Навч. посібник. Львів: "Новий Світ – 2000", 2006. 568 с.
22. Кудряшов В. Фінанси. Навч. посібн. Херсон: Олді-плюс, 2002. 352 с.
23. Кузнєцова А. Я. Теорія фінансів. Навч. посібник. Львів, 2001. 158 с.
24. Леоненко П. М., Юхименко П. І., Ільєнко А. А. та ін. Теорія фінансів. Навч. посібник / за заг. ред. О. Д. Василика. Київ: ЦНЛ, 2005. 480 с.
25. Лутчин Н. П., Мельник І. Д. Система національних рахунків. Практикум: навчальний посібник / за ред. проф. Матковського С. О. Львів: "Новий Світ – 2000", 2008. 204 с.
26. Лутчин Н. П., Миронюк А. К. Статистика фінансів. Навч. посібн. Львів: "Новий світ – 2000", 2005. 324 с.
27. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. Київ: Видавн. центр "Друк", 2002. 320 с.
28. Лютий І. О., Боринець С. Я., Варналій З. С. та ін. Фінанси. Підручник / за ред. д.е.н., проф. І. О. Лютого. Київ: Видавництво Ліра, 2017. 728 с.

29. Нестеренко А. С. Фінансова система України: проблеми теорії. Монографія. Одеса: Фенікс, 2014. 576 с.
30. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси; пер. з англ. В. Ф. Овсієнка та В. Я. Мусієнка. Київ: Основи, 1993. 383 с.
31. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). Монографія. Київ: КНЕУ, 2005. 239 с.
32. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник. / 5-те вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2008. 240 с.
33. Пазинич В. І., Шулешко А. В. Фінансовий менеджмент. Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 408 с.
34. Петровська І. О., Клиновий Д. В. Фінанси (з елементами статистики фінансів). Навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2002. 300 с.
35. Поважний О. С., Волощенко Л. М., Свечкіна А. Л. Фінанси: навч. посібник. Донецьк: Вид-во "Ноулідж", 2013. 255 с.
36. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
37. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін. Фінанси підприємств. Підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ, 2013. 519 с.
38. Про затвердження порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ. Постанова № 228 від 28 лютого 2002 року.
39. Романенко О. Р. Фінанси. Підручник. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 312 с.
40. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту нації: пер. з англ. Київ: Port-Royal, 2001.
41. Стеців Л. П., Копилюк О. І. Фінанси. Навч. посібник. Київ: Знання, 2007. 235 с.
42. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси. Навч. посібник / за ред. О. Я. Стойка. Київ: Алерта, 2014. 432 с.
43. Фінанси: вишкіл студії. Навч. посібник / за ред. д. е. н., проф. Юрія С. І. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 357 с.
44. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. Київ: Знання, 2008. 611 с.
45. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: підручник / за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

Питання до іспиту

1. Умови виникнення та структура фінансів (фінансової системи).
2. Економічна суть фінансів.
3. Функції фінансів.
4. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.
5. Історичний характер фінансів.
6. Історичні передумови та структура фінансової науки.
7. Система наукових знань та інструментарій фінансової науки.
8. Об'єктивні умови та особливості використання фінансів в умовах ринкової економіки.
9. Фінансове забезпечення процесу відтворення.
10. Суть та сегментація фінансового ринку.
11. Інструменти та суб'єкти фінансового ринку.
12. Роль фінансів у роздержавленні власності.
13. Змість, значення, види та завдання фінансової політики.
14. Фінансова політика в Україні на сучасному етапі.
15. фінансовий механізм та його роль у реалізації фінансової політики.
16. Використання фінансів для регулювання економіки.
17. Фінанси як інструмент економічного стимулювання.
18. Управління фінансами.
19. Фінансове планування.

20. Фінансовий контроль.
21. Фінансове право.
22. Вплив організаційно-правових форм та галузевих особливостей на організацію фінансів.
23. Особливості фінансів галузей матеріального виробництва та фінансові ресурси підприємств.
24. Роль фінансів у кругообігу основних та оборотних засобів.
25. Формування, розподіл та використання прибутку.
26. Фінансове планування та нормування на підприємствах.
27. Джерела фінансових ресурсів підприємств та організацій сфери послуг.
28. Фінансовий механізм сфери послуг.
29. Фінансове планування у бюджетних організаціях.
30. Фінанси громадських об'єднань.
31. Сутність, функції, мета та завдання фінансового менеджменту.
32. Стратегія і тактика фінансового менеджменту.
33. Система забезпечення фінансового менеджменту.
34. Домогосподарство як економічний суб'єкт та результат еволюції людини.
35. Економічна сутність, функції та завдання фінансів домашніх господарств.
36. Роль домашніх господарств у кругообігу економічних ресурсів.
37. Домашні господарства як невід'ємна складова фінансової системи.
38. Економічний зміст, значення та роль державних фінансів.
39. Правові та організаційні засади державних фінансів.
40. Зведений фінансовий баланс держави.
41. Доходи та видатки держави.
42. Фінансові ресурси та фінансові показники.
43. Економічна суть та особливості організації місцевих фінансів.
44. Система місцевих фінансів та місцеві фінансові інститути.
45. Функції та принципи організації місцевих фінансів.
46. Поняття бюджету та складові бюджетної системи.
47. Бюджетний дефіцит: економічна суть, причини виникнення та шляхи подолання.
48. Державний кредит: економічна природа та функції.
49. Економічна суть та джерела формування державних цільових фондів.
50. Економічний зміст та значення позабюджетних фондів.
51. Становлення та розвиток соціальних позабюджетних фондів.
52. Податкова система України: суть та принципи організації.
53. Організація роботи по сплаті податків, зборів та інших обов'язкових платежів.
54. Особливості сплати податків і зборів та їх вплив на формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.
55. Економічна природа та функції страхування.
56. Форми та види страхування.
57. Страховий ринок.
58. Організація та розвиток страхування в Україні.
59. Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів.
60. Міжнародні фінансові інститути та їх роль в організації міжнародних фінансів.
61. Міжнародний ринковий перерозподіл фінансових ресурсів.
62. Суть та особливості економічної інтеграції Європи.
63. Бюджет Європейського Союзу.
64. Інститути ЄС та їх роль у формуванні фінансової політики та євроінтеграції.
65. Економічна безпека як багаторівнева система.
66. Фінансова безпека: сутність та місце у системі економічної безпеки.
67. Механізм та система забезпечення фінансової безпеки.

Змістовий модуль “Гроші та кредит”

Тема 1. Необхідність, суть і функції грошей

1. Необхідність грошей, їхнє значення та роль в економіці.

2. Походження грошей.

Раціоналістична та еволюційна концепції виникнення грошей; причини, що породжують необхідність використання грошей.

3. Еволюція грошей.

Труднощі обміну, якісні властивості грошей.

4. Суть і функції грошей.

Функціональний, еквівалентний та портфельний підходи до вирішення сутності грошей. Функції грошей: міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші.

Тема 2. Форми грошей

1. Історичні форми грошей.

Повноцінні та неповноцінні гроші. Металеві гроші. Виникнення металевих грошей, монета, недоліки металевих форм грошей.

2. Функціональні форми грошей.

2.1. Готівкові гроші.

Білонна монета. Паперові гроші. Поняття, ознаки казначейських білетів. Вексель, його властивості, види, реквізити. Банкнота. Ознаки “класичної” банкноти. Сучасні банкноти. Чек, його різновиди.

2.2. Безготівкові гроші.

Депозитні гроші. Електронні гроші. Платіжні картки, їх різновиди.

Тема 3. Теорії грошей та грошово-кредитного регулювання

1. Теорії грошей.

1.1. Металістична теорія грошей.

Виникнення, періоди розвитку, представники, недоліки.

1.2. Номіналістична теорія грошей.

Зародження, представники, розвиток.

1.3. Кількісна теорія грошей.

Виникнення, сутність, представники. Трансакційний варіант кількісної теорії грошей. Кембриджська версія кількісної теорії грошей.

2. Теорії грошово-кредитного регулювання.

2.1. Кейнсіанська теорія грошово-кредитного регулювання.

Виникнення. Базове кейнсіанське рівняння. Кейнсіанський передавальний механізм монетарної політики.

2.2. Монетаристська теорія грошово-кредитного регулювання.

Виникнення, представники. Базове рівняння монетаристів. Монетаристський передавальний механізм грошово-кредитної політики.

2.3. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

Виникнення, сутність, представники. “Кейнсіанський хрест”.

Модель IS-LM Хікса-Хансена. MF-модель.

Тема 4. Грошова система

1. Сутність грошової системи та її елементи.

Поняття та призначення грошової системи. Структура грошової системи.

2. Типи грошових систем.

Класифікація залежно від форми, в якій функціонують гроші; відповідно до загальних законів функціонування грошей; залежно від ступеня втручання держави в економічні відносини; за характером регулювання валютних відносин. Металеві грошові системи: біметалізм, монометалізм; системи паперово-кредитного обігу.

3. Становлення і розвиток грошової системи України.

Тема 5. Грошовий обіг і грошові відносини

1. Поняття і модель грошового обігу.

Поняття, суб'єкти грошового обігу; структура грошового обігу за характером економічних відносин між його суб'єктами; структура грошового обігу за формою платіжних засобів. Модель грошового обігу і грошові потоки.

2. Грошова маса та її структура. Грошова база.

Поняття грошової маси, грошові агрегати, поняття та структура грошової бази, відмінності між готівковими елементами грошової бази і грошових агрегатів, відмінності між безготівковими елементами грошової бази і грошових агрегатів. Рівень монетизації економіки.

3. Швидкість обігу грошей.

Характеристика швидкості обігу грошей і фактори, що впливають на неї. Тривалість одного обороту грошової одиниці.

4. Закони грошового обігу.

Сутність та еволюція закону грошового обігу.

Тема 6. Грошовий ринок

1. Економічна суть та особливості функціонування грошового ринку.

Поняття та характеристики грошового ринку, інструменти грошового ринку (боргові і неборгові), ціна грошей, суб'єкти грошового ринку.

2. Попит на гроші.

Монетаристська теорія попиту на гроші: І.Фішер, Кембріджська школа, М.Фрідмен. Кейнсіанська теорія попиту на гроші: психологічні мотиви попиту на гроші, графічне зображення попиту на гроші, попит на гроші для угод, попит на гроші як на активи.

3. Формування пропозиції грошей.

Поняття, грошова база, грошово-кредитний мультиплікатор, банківські резерви.

4. Рівновага на грошовому ринку.

Встановлення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Тема 7. Інфляція та стабілізація грошового обігу

1. Сутність і причини інфляції.

Поняття і закономірності інфляційного процесу.

2. Вимірювання інфляції та її види.

Індекс цін Е. Леспейреса (індекс споживчих цін), індекс Г. Пааше (дефлятор ВВП), індекси Маршала-Еджворта, Фішера. Темп інфляції. Помірна, галопуюча, гіперінфляція. Класифікація інфляції за джерелами виникнення: інфляція попиту, інфляція пропозиції.

3. Соціально-економічні наслідки інфляції.

4. Форми і методи стабілізації грошового обігу.

Тема 8. Грошові реформи

1. Поняття та цілі грошових реформ.

Суть грошової реформи, необхідність проведення грошової реформи, цілі проведення.

2. Класифікація грошових реформ.

Класифікація за глибиною реформаційних заходів: структурні, часткового типу; за повнотою здійснюваних змін у грошовій системі: формального типу, з деномінацією грошового обігу; за характером обміну старих грошей на нові: конфіскаційні, неконфіскаційні; за порядком

уведення в обіг нових грошей: одномоментні, паралельного типу.

3. Грошові реформи в Україні.

Тема 9. Роль грошей в ринковій економіці

1. Бартерні та грошові відносини.

Переваги монетарної економіки над бартерною.

2. Вплив пропозиції грошей на розвиток реального сектору економіки.

Моделі впливу пропозиції грошей на економіку в коротко- та довгостроковому періоді.

Тема 10. Сутність і функції кредиту

1. Економічна суть кредиту.

Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту. Поняття, суб'єкти, об'єкти кредиту.

2. Принципи кредитування: цільове призначення, забезпеченість, платність, строковість, поверненість.

3. Функції кредиту.

Перерозподільна, регулювання обороту грошей, контрольно-стимулювальна, капіталізації вільних грошових доходів.

Тема 11. Теорії кредиту

1. Натуралістична теорія кредиту.

Сутність, представники.

2. Капіталотворча теорія кредиту.

Основоположники, сутність, розвиток.

Тема 12. Теоретичні засади процента

1. Суть та функції процента.

Норма процента. Функції процента: перерозподільна, регулювальна, збереження позикового капіталу, стимулювальна.

2. Види процента та чинники, що визначають його рівень.

Класифікація процентів за економічним змістом, методом встановлення, способом нарахування, способом вилучення, врахуванням інфляції, механізмом формування, охопленням витрат.

Тема 13. Форми та види кредиту

1. Загальна характеристика форм і видів кредиту.

Товарна і грошова форми кредиту.

2. Комерційний кредит.

Сутність, суб'єкти, способи погашення, переваги, недоліки. Сучасні форми комерційного кредитування. Факторинг. Форфейтинг. Франчайзинг.

3. Банківський кредит.

Поняття, класифікація банківських кредитів.

4. Споживчий кредит.

Сутність, призначення, критерії класифікації. Кредитний скоринг.

5. Лізинговий кредит.

Економічна сутність, об'єкти, суб'єкти, види лізингу.

6. Іпотечний кредит.

Поняття, суб'єкти, об'єкти. Іпотечний пул. Іпотечні цінні папери.

7. Державний кредит.

Поняття, суб'єкти, види, способи реалізації.

8. Міжнародний кредит.

Сутність та види міжнародних кредитів.

Тема 14. Центральний банк

1. Шляхи створення центральних банків.

Особливості виникнення та розвитку центральних емісійних банків. Шляхи створення центральних банків: еволюційний, директивний. Тенденції розвитку центральних банків у XX – XXI ст.

2. Функції та операції центрального банку.

Функції центрального банку: емісійний центр держави, банк банків, орган банківського нагляду, орган валютного регулювання і нагляду, провідник грошово-кредитної політики, банкір і фінансовий агент уряду. Активні та пасивні операції центрального банку.

3. Національний банк України: організація та функціонування.

НБУ – особливий орган державного управління. Організаційна, функціональна, управлінська структура НБУ. Функції НБУ.

Тема 15. Грошово-кредитна політика центрального банку та її інструменти

1. Сутність і цільова спрямованість грошово-кредитної політики.

Поняття, об'єкти, суб'єкти, цілі. Монетарні режими. Принципи монетарної політики за режиму інфляційного таргетування.

2. Інструменти грошово-кредитної політики.

Нормативи обов'язкових резервів, кредити овернайт, кількісний і процентний тендер, операції репо, своп, депозитний сертифікат НБУ, екстрена підтримка ліквідності банків, роловер, процентна політика, операції на відкритому ринку.

3. Види грошово-кредитної політики.

Політика експансії (“дешевих” грошей) та рестрикції (“дорогих” грошей).

4. Грошово-кредитна політика Національного банку України.

Основні засади грошово-кредитної політики на відповідний рік.

Тема 16. Комерційні банки

1. Комерційні банки, їхні види, функції та структура.

Поняття та класифікація банківських установ. Функції банків. Структура банку.

2. Операції комерційних банків.

Пасивні операції. Активні операції банків. Комісійно-посередницькі операції банків. Банківські послуги.

3. Система комерційних банків України.

Особливості становлення і розвитку банківських установ в Україні.

Тема 17. Небанківські фінансово-кредитні інститути та їх роль у розвитку національної економіки

1. Сутність і функції фінансових посередників.

Передумови виникнення. Поняття фінансових посередників. Фінансові послуги. Переваги фінансового посередництва. Функції фінансових посередників. Державний нагляд за діяльністю фінансових посередників.

2. Небанківські кредитні установи.

Кредитні спілки: поняття, повноваження, етапи діяльності. Ломбарди: поняття, види послуг. Лізингові компанії: сутність, механізм взаємодії учасників лізингу. Факторингові компанії: сутність, ознаки, учасники послідовність реалізації факторингових послуг. Фінансові компанії.

3. Договірні ощадні інститути.

Страхові компанії: поняття, класифікація, функції. Недержавні пенсійні фонди: поняття, види, учасники. Напрями інвестування пенсійних активів.

4. Інвестиційні небанківські посередники.

Інститути спільного інвестування: сутність, класифікація, повноваження. Компанії з управління активами.

5. Роль небанківських фінансово-кредитних інститутів у розвитку національної економіки.

Переваги, функції небанківських фінансово-кредитних інститутів. Бюро кредитних історій.

Тема 18. Валюта, валютний курс, валютний ринок

1. Поняття валюти та валютних цінностей.

Критерії класифікації валюти, конвертованість валюти.

2. Економічна сутність і режими валютного курсу.

Фіксований, плаваючий та змішані режими валютних курсів.

3. Розрахунок валютного курсу. Котирування валюти.

Прямий та непрямий методи валютного котирування, курс продавця, курс покупця, спред, крос-курс, паритет купівельної спроможності, чинники, які впливають на валютний курс.

4. Суть і структура валютного ринку.

Національні, міжнародні та світовий валютний ринок, функції валютного ринку, валютні операції: угоди today, tomorrow, spot; форвардні та ф'ючерсні угоди; валютний опціон (call option, put option).

Тема 19. Міжнародна валютно-кредитна система

1. Поняття міжнародної валютно-кредитної системи.

Сутність і види валютних систем. Елементи світової валютної системи. Етапи еволюції валютних систем.

2. Система золотого стандарту.

Виникнення. Паризька конференція. Золотомонетний стандарт, його принципи й причини занепаду. Золотодевізний стандарт. Генуезька міжнародна економічна конференція, її принципи. Золотозливковий стандарт, його характеристика.

3. Бреттон-Вудська валютна система.

Плани створення. Бреттон-Вудська міжнародна валютно-фінансова конференція, її принципи.

4. Ямайська валютна система.

Ямайська міжнародна валютно-фінансова конференція, принципи її функціонування. СПЗ: суть і призначення.

5. Європейська валютна система.

Створення та принципи функціонування. Економічний і валютний союз в Європі. Маастрихтський договір. Критерії конвергенції.

Тема 20. Міжнародні валютно-кредитні організації та їх співробітництво з Україною

1. Міжнародний валютний фонд у системі валютного регулювання.

Цілі створення, функції, організаційна структура, механізми кредитування

2. Група Світового банку.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Міжнародна асоціація розвитку. Багатостороннє агентство гарантування інвестицій. Міжнародний центр урегулювання інвестиційних суперечок.

3. Регіональні фінансові інститути.

Банк міжнародних розрахунків. Європейський банк реконструкції та розвитку. Європейський інвестиційний банк. Міжамериканський банк розвитку. Африканський банк розвитку. Азіатський банк розвитку. Північний інвестиційний банк. Чорноморський банк торгівлі та розвитку.

4. Співробітництво України з міжнародними валютно-кредитними організаціями.

Форми фінансової допомоги Україні з боку Міжнародного валютного фонду. Інвестиційні проекти Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку.

Перелік питань до іспиту

1. Концепції походження грошей.
2. Причини, що породжують необхідність використання грошей. Труднощі обміну, що виникли в процесі еволюції форм грошей.
3. Суть грошей. Підходи до визначення сутності грошей: переваги і недоліки.
4. Функції грошей. Міра вартості. Засіб обігу. Засіб нагромадження. Засіб платежу. Світові гроші.
5. Якісні властивості грошей.
6. Теорії грошей.
7. Характеристика повноцінних та неповноцінних грошей.
8. Готівкові та безготівкові форми грошей.
9. Кредитні гроші.
10. Металеві гроші.
11. Паперові гроші, їхні ознаки.
12. Вексель, його ознаки, види, реквізити.
13. Особливості обігу векселів в Україні.
14. Банкнота. Ознаки "класичної" банкноти. Сучасні банкноти.
15. Чек, його різновиди.
16. Депозитні гроші.
17. Електронні гроші. Особливості використання електронних грошей в Україні.
18. Платіжні картки.
19. Грошова система, її призначення.
20. Елементи грошової системи.
21. Типи грошових систем.
22. Біметалізм. Латинський монетний союз.
23. Монометалізм та його різновиди.
24. Становлення і розвиток грошової системи України.
25. Суть грошового обігу.
26. Структура грошового обігу.
27. Модель грошового обігу, типи грошових потоків.
28. Грошова маса, її структура. Грошові агрегати.
29. Грошова база.
30. Швидкість обігу грошей.
31. Рівень монетизації економіки.
32. Закон грошового обігу: механізм дії в процесі зміни економічних умов і форм грошей.
33. Економічна суть і особливості функціонування грошового ринку.
34. Суб'єкти грошового ринку. Ціна на грошовому ринку.
35. Монетаристська теорія попиту на гроші (Кембріджська школа, І.Фішер, М. Фрідмен).
36. Кейнсіанська теорія попиту на гроші.
37. Попит на гроші для угод. Попит на гроші як на активи.
38. Пропозиція грошей.
39. Рівновага на грошовому ринку.
40. Суть та цільова спрямованість грошово-кредитної політики.
41. Монетарні режими.
42. Принципи монетарної політики НБУ за режиму інфляційного таргетування.
43. Норма обов'язкових резервів як інструмент грошово-кредитної політики: механізм дії.

44. Інструменти управління ліквідністю банків (рефінансування, мобілізаційні операції).
45. Кредит овернайт.
46. Операції РЕПО.
47. Депозитний сертифікат НБУ.
48. Порядок проведення тендерів з підтримання ліквідності банків.
49. Екстрена підтримка ліквідності банків.
50. Роловер.
51. Процентна політика НБУ. Облікова ставка.
52. Операції на відкритому ринку як інструмент грошово-кредитної політики: механізм дії.
53. Політика “дешевих” і “дорогих” грошей.
54. Поняття та цілі грошових реформ.
55. Класифікація грошових реформ.
56. Особливості проведення грошової реформи в Україні 1996 р.
57. Поняття, об’єкти та суб’єкти кредиту.
58. Передумови виникнення кредиту.
59. Причини, що обумовлюють необхідність кредиту.
60. Принципи кредитування.
61. Форми забезпечення зобов’язань позичальника.
62. Функції кредиту.
63. Теорії кредиту.
64. Суть і функції процента.
65. Види процента.
66. Форми кредиту.
67. Види кредиту (комерційний, споживчий, лізинговий, іпотечний, державний, міжнародний).
68. Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів.
69. Поняття та структура кредитної системи.
70. Центральний банк, його призначення і статус.
71. Операції центрального банку.
72. Напрями діяльності центрального банку.
73. Структура НБУ.
74. Функції НБУ.
75. Керівні органи НБУ, особливості їхнього формування.
76. Комерційні банки, їхні види.
77. Органи управління і контролю банку.
78. Організаційна структура банку.
79. Операції комерційних банків. Обмеження на діяльність банків.
80. Функції банків.
81. Поняття та функції фінансових посередників у ринковій економіці.
82. Небанківські кредитні установи (кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, факторингові компанії).
83. Страхові компанії, недержавні пенсійні фонди.
84. Інвестиційні небанківські посередники (інститути спільного інвестування, компанії управління активами).
85. Поняття валюти та валютних цінностей, критерії класифікації валюти.
86. Поняття, об’єкти, суб’єкти, ціна на валютному ринку.
87. Структура валютного ринку.
88. Функції та особливості сучасних валютних ринків.
89. Валютні операції, їхня класифікація.
90. Валютні угоди з негайною поставкою (tod, tom, spot).
91. Особливості форвардних та ф’ючерсних угод.
92. Валютний опціон.

93. Валютний своп.
94. Валютний курс. Валютне котирування.
95. Купівельна спроможність валюти. Паритет купівельної спроможності.
96. Чинники, які впливають на валютний курс.
97. Режими валютних курсів.
98. Поняття і структура національної валютної системи.
99. Поняття і структура міжнародної валютної системи.
100. Валютна політика і валютне регулювання.
101. Методи валютного регулювання (дисконтна, девізна політика, девальвація, ревальвація, диверсифікація валютних резервів, валютні обмеження).
102. Валютні інтервенції.
103. Паризька валютна система, її ознаки.
104. “Урізані” форми золотого стандарту: причини запровадження та принципи функціонування.
105. Генуезька валютна система, її принципи.
106. Бреттон-Вудська валютна система. План Дж.М.Кейнса, План Г.Уайта: спільні та відмінні риси.
107. Ямайська валютна система, її принципи.
108. Європейська валютна система, її принципи.
109. Етапи створення Європейського валютного союзу відповідно до Маастрихтського договору. Критерії конвергенції.
110. СПЗ як резервний і платіжний засіб МВФ.
111. Міжнародний валютний фонд в системі валютного регулювання.
112. Група Світового банку.
113. Європейський банк реконструкції та розвитку.
114. Банк міжнародних розрахунків.
115. Європейський інвестиційний банк.

Рекомендована література

1. Банківська система: підручник / [М. Крупка, Є. Андрушак, Н. Пайтра та ін.]; за ред. д.е.н., проф. М.Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Гроші та кредит : підручник / за наук. ред. М.І. Савлука. К. : КНЕУ, 2011. 589 с.
4. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.
5. Гроші та кредит: підручник / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.; [за ред. д-ра ек. наук, проф. М. І. Крупки]. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2011. 420 с.
6. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к-96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Крупка М.І. Банківські операції: підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрушак, Н.Г. Пайтра; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 312 с.
8. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану: схвалено рішенням Ради НБУ від 15.04.2022 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdIrBPNWeMzk>
9. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затв. Постановою Правління НБУ 29.12.2017 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>
10. Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними, затв. постановою Правління НБУ 29.09.2022 р. №210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0210500-22#Text>

11. Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків, затв. Постановою Правління НБУ 14.12.2016 р. № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0411500-16#Text>
12. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затв. постановою Правління НБУ від 17.09.2015 р. № 615 зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>
13. Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів : затв. постановою Правління НБУ 29.07.2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#Text>
14. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку: затв. Постановою Правління НБУ 03.12.2003 р. № 516 (у редакції постанови Правління Національного банку України 14.07.2022 р. № 144). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text>
15. Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: затв. Постановою Правління НБУ від 11.12.2014 р. № 806. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14#Text>
16. Положення про проведення Національним банком України операцій з купівлі-продажу іноземної валюти на умовах «своп»: затв. Постановою Правління НБУ від 31.03.2016 р. № 222. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0222500-16#Text>
17. Положення про процентну політику Національного банку України, затв. постановою Правління НБУ від 21.04.2016 р. № 277 (у редакції постанови Правління НБУ від 26.08.2021 № 90). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16#Text>
18. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#top>
19. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#top>
20. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 р. № 5080-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#top>
21. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#top>
22. Про кредитні спілки : Закон України від 14.07.2023 р. № 3254-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#top>
23. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679–XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
24. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#top>
25. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>
26. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#top>
27. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#top>
28. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#top>
29. Про фінансовий лізинг : Закон України від 04.02.2021 р. № 1201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#top>
30. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#top>
31. Стратегія монетарної політики Національного банку України, схвалена рішенням Ради НБУ від 13.07.2018 р. № 37-рд. Київ, 2018. 10 с. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=76958856>

32. Стратегія Національного банку України. Фінансова фортеця України. Офіційне Інтернет-представництво НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/zLzDUhcFkPkInKA>
33. Стратегія пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування. Офіційне Інтернет-представництво НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/RoyFlQaSmKIWScQ>
34. Уніфікований Закон про переказні векселі та прості векселі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_009#Text
35. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 526 с.
36. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top>

Змістовий модуль “Фінансовий менеджмент”

Тема 1. Теоретичні основи фінансового менеджменту

Сутність, об'єкт, суб'єкти, мета і завдання, чинники та функції фінансового менеджменту.

Принципи організації фінансового менеджменту на підприємстві. Стратегія і тактика управління фінансами підприємств.

Основні показники у фінансовому менеджменті. Додана вартість. Брутто-результат експлуатації інвестицій. Нетто-результат експлуатації інвестицій. Економічна рентабельність. Комерційна маржа і коефіцієнт трансформації.

Тема 2. Управління грошовими потоками

Структурування грошових потоків підприємства за видами діяльності. Прямий і непрямий методи розрахунку чистого грошового потоку від операційної діяльності.

Інструменти управління грошовими потоками підприємства. Напрями і методи оптимізації руху грошових коштів підприємства.

Тема 3. Визначення вартості грошей у часі

Концепція вартості грошей у часі: основні положення. Оцінка вартості грошей за простими і складними процентами.

Інструменти оцінки майбутньої вартості грошей.

Визначення теперішньої вартості грошей у фінансових розрахунках.

Тема 4. Управління активами

Управління оборотними активами підприємства. Операційний, виробничий, фінансовий цикл підприємства. Показники і джерела фінансування оборотних активів підприємства.

Управління необоротними активами. Показники і джерела фінансування необоротних операційних активів підприємства. Оцінка ефективності управління активами.

Тема 5. Управління капіталом. Принципи формування капіталу підприємства

Управління власним капіталом. Оцінювання вартості елементів власного капіталу.

Управління позиченим капіталом. Оцінювання вартості позиченого капіталу.

Структура капіталу та її оптимізація. Ефект фінансового важеля. Рентабельність активів (економічна рентабельність). Рентабельність власних коштів. Внутрішні темпи розвитку. Норма розподілу прибутку.

Тема 6. Управління прибутком

Джерела формування прибутку.

Організація та інструментарій управління прибутком.

Управління формуванням доходів.

Управління витратами підприємства. Поріг рентабельності. Валова маржа. Ефект операційного (виробничого) важеля.

Управління використанням прибутку.

Тема 7. Фінансове планування і прогнозування

Техніка фінансового планування на підприємстві. Фінансове прогнозування.

Стратегічне фінансове планування на підприємстві. Фінансова стратегія. Матриці фінансової стратегії.

Поточне фінансове планування. Бюджетування в управлінні підприємством.

Тема 8. Управління інвестиціями

Інвестиційна діяльність підприємства.

Управління реальними інвестиціями. Джерела фінансування реальних інвестицій. Види інвестиційних проектів. Методи оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів.

Управління фінансовими інвестиціями. Критерії вибору інвестиційних інструментів.

Тема 9. Фінансове управління ризиками

Ризики у фінансово-господарській діяльності економічних суб'єктів. Умови виникнення ризиків, їхні види та характеристика. Критерії ухвалення управлінських фінансових рішень в умовах невизначеності.

Модель управління фінансовими ризиками. Чинники у системі параметрів моделі управління фінансовими ризиками. Кількісне вимірювання фінансових ризиків.

Нейтралізація та мінімізація фінансових ризиків. Стратегія уникнення ризику.

Тема 10. Фінансове управління в умовах кризи

Основні елементи антикризового фінансового управління. Інституційні аспекти антикризового фінансового менеджменту. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства.

Фінансова санація як складова антикризового управління. Злиття і поглинання у системі антикризового фінансового менеджменту. Реструктуризація підприємств у системі антикризового фінансового управління.

Оцінка ефективності антикризового фінансового управління.

Рекомендована література

1. Бечко П. та ін. Фінансовий менеджмент : підручник / П. Бечко, О. Непочатенко, Б. Гузар, С. Колотуха, О. Транченко, О. Ролінський, С. Власюк, О. Тригубенко, Л. Барабаш. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 496 с. (таблиці, схеми)

2. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навчальний курс / І. О. Бланк. - Київ: Ніка-Центр, 2014. – 656 с.
3. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; [М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 440 с.
4. Фінансовий менеджмент. Практикум : навч. посібник / Л. Д. Буряк, О. М. Білик, М. Д. Грицино та ін. ; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. – Київ: КНЕУ, 2016. – 335 с.
5. Фінансовий менеджмент: підручник / [А.М.Поддєрьогін, Н.Д.Бабяк та ін] ; кер.авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – 2-ге вид.б перероб. – Київ: КНЕУ, 2017. – 534 с.
6. Господарський кодекс України / Документ від 16.01.2003 № 436-IV, чинний (зі змінами та доповненнями).

Інформаційні ресурси:

7. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
8. Інформаційний проект “Фінанси”. Сайт присвячено фінансовій діяльності в Україні. – Режим доступу: <http://www.currency.kiev.ua/>
9. Інформація про стан фінансів України, курси валют, огляди фінансових ринків, аналітика тощо. – Режим доступу: <http://finance.ua/>
10. Останні дані макроекономіки, фінансового законодавства, ринку цінних паперів, фінансова, податкова енциклопедії. – Режим доступу: <http://www.fin.org.ua/>

Перелік питань до іспиту

1. Чинники і принципи фінансового управління
2. Мета, завдання і функції фінансового менеджменту
3. Базові концепції фінансового менеджменту та їхня характеристика
4. Головні показники у фінансовому менеджменті
5. Система нормативно-правового забезпечення фінансового менеджменту
6. Сутність та ознаки грошових потоків підприємства
7. Характеристика елементів системи управління грошовими потоками
8. Сутність та алгоритм розрахунку грошового потоку від операційної діяльності
9. Сутність грошового потоку від інвестиційної діяльності
10. Сутність грошового потоку від фінансової діяльності
11. Моделі визначення майбутньої вартості грошей
12. Моделі визначення теперішньої вартості грошей
13. Позиції дефіциту у матриці фінансової стратегії
14. Позиції рівноваги у матриці фінансової стратегії
15. Позиції успіху у матриці фінансової стратегії
16. Принципи і методи фінансового планування на підприємстві
17. Фінансова стратегія підприємства
18. Головні завдання управління активами підприємства
19. Переваги і недоліки оборотних активів підприємства
20. Операційний, виробничий і фінансовий цикл в управлінні оборотними активами
21. Переваги та недоліки необоротних активів підприємства
22. Принципи і критерії формування раціональної структури капіталу підприємства
23. Структура і джерела формування власного капіталу підприємства
24. Переваги і недоліки використання власного капіталу
25. Управління формуванням власного капіталу підприємства
26. Джерела формування, переваги і недоліки використання позикового капіталу

27. Сутність ціни капіталу підприємства та її обчислення
28. Формування капіталу за правилами ефекту фінансового важеля
29. Ефект виробничого важеля та правила його дії
30. Головні завдання управління формуванням доходів
31. Напрями розподілу і використання прибутку
32. Інвестиційна політика та інвестиційні потреби підприємства
33. Інвестиційна стратегія підприємства та її залежність від стадій життєвого циклу
34. Джерела фінансування інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання
35. Фінансова політика управління реальними інвестиціями
36. Види ризиків фінансово-господарської діяльності підприємства
37. Інструменти управління фінансово-господарськими ризиками
38. Модель управління ризиками у фінансово-господарській діяльності
39. Кількісні показники в управлінні фінансовими ризиками
40. Сутність та структурно-логічна схема антикризового фінансового менеджменту
41. Показники рентабельності і фінансової стійкості підприємства
42. Показники ділової активності та ліквідності і платоспроможності підприємства
43. Модель прогнозування фінансової неспроможності підприємства
44. Сутність фінансової санації та її види (внутрішня, зовнішня)
45. Реструктуризація підприємства та її форми

Змістовий модуль “Ринок фінансових послуг”

Тема 1. Сутність та структура ринку фінансових послуг.

1. Економічний зміст та функції ринку фінансових послуг.
2. Структура ринку фінансових послуг.
3. Спеціалізовані учасники ринку фінансових послуг.

Тема 2. Залучення та розміщення коштів.

1. Депозитні операції.
2. Ощадні операції.
3. Кредитні операції.
4. Іпотечні позики.

Тема 3. Послуги у сфері розрахунків.

1. Перерахування грошей.
2. Чеки.
3. Акредитиви.
4. Дорожні чеки.
5. Платіжні картки.
6. Вексельні операції.

Тема 4. Валютні операції.

1. Структура валютного ринку.
2. Учасники валютного ринку.
3. Фактори формування валютних курсів.

Тема 5. Фінансовий лізинг.

1. Суть і види лізингу.
2. Договір фінансового лізингу.
3. Схеми погашення заборгованості по договору фінансового лізингу.

Тема 6. Торгівля цінними паперами.

1. Суть і функції цінних паперів.
2. Види цінних паперів.
3. Структура ринку цінних паперів.

Тема 7. Передавання прав грошової вимоги.

1. Суть факторингу.
2. Види факторингу.
3. Форфейтинг.

Тема 8. Управління фінансовими ризиками.

1. Форварди і ф'ючерси.
2. Опціони.
3. Свопи.

Тема 9. Управління активами.

1. Довірче управління активами.
2. Управління інвестиційним портфелем.

Тема 10. Діяльність державних та недержавних банківських установ на ринку фінансових послуг.

1. Фінансові послуги центрального банку країни.
2. Фінансові послуги комерційного банку.
3. Послуги комерційних банків у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Тема 11. Послуги небанківських заощаджувальних інститутів.

1. Пенсійні фонди.
2. Кредитні спілки.
3. Позичково-ощадні асоціації.

Тема 12. Діяльність контрактних небанківських фінансових інститутів.

1. Інвестиційні фонди та компанії.
2. Довірчі товариства.
3. Лізингові компанії.
4. Факторингові компанії.
5. Торговці цінними паперами.
6. Агенти по трансферту.
7. Реєстратори.
8. Зберігачі і депозитарії.
9. Кліринг.
10. Ломбарди.
11. Благодійні організації.

Тема 13. Операції державних інститутів на ринку фінансових послуг.

1. Операції з облігаціями.
2. Операції з вексями.
3. Державні гарантії.

Тема 14. Державне регулювання ринку фінансових послуг.

1. Завдання та зміст державного регулювання ринку фінансових послуг.
2. Правове забезпечення ринку фінансових послуг.

3. Державні органи, які регулюють ринок фінансових послуг.

Рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к-96-ВР.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV.
4. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 року № 448/96-ВР.
7. Еш С.М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 528 с.
8. Підхомний О.М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках. Навч. посібник. — К.: кондор, 2007. — 184 с.
9. Сич Є.М. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Є.М. Сич, В.П. Ільчук, Н.І. Гавриленко – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 428 с.
10. Суторміна В.М., Дегтярьова Н.В. Фінансовий ринок: Навч.-методичний посібник для самост.вивчення дисципліни: М-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім.В.Гетьмана» - Вид. 2-ге. — К:КНЕУ, 2008. – 172 с.
11. Терещенко Г. М. До питання створення мегарегулятора на фінансовому ринку України / Г. М. Терещенко, К. В. Клименко // Фінанси України. - 2016. - № 2. - С. 111-127.

Перелік питань до іспиту

1. Суть, функції та критерії якості фінансових послуг
2. Суть та види фінансових інструментів
3. Види фінансових послуг
4. Суть та функції ринку фінансових послуг
5. Структура ринку фінансових послуг
6. Переказ грошей
7. Інкасо
8. Валютні операції
9. Доміциляція векселя
10. Облік, застава та інкасування векселя
11. Акцептний кредит
12. Аваль
13. Суть, функції та види чеків
14. Операції з чеками
15. Суть та види клірингу
16. Валютний кліринг
17. Кліринг і поставка на ринку цінних паперів
18. Факторинг
19. Форфейтинг
20. Платіжні картки
21. Суть та учасники акредитивної операції
22. Класифікація акредитивів
23. Фінансовий лізинг
24. Система недержавного пенсійного забезпечення
25. Брокерські рахунки

26. Виконання клієнтських доручень на біржових торгах
27. Угоди на маржі
28. Короткі продажі
29. Депозитарна система
30. Послуги з перерозподілу ризиків
31. Послуги з мобілізації фінансових ресурсів
32. Послуги зі зниження трансакційних витрат
33. Послуги з управління активами
34. Функції та види фінансових установ
35. Інститути спільного інвестування
36. Недержавні пенсійні фонди
37. Фінансові компанії
38. Фінансові послуги нефінансових установ
39. Правове забезпечення ринку фінансових послуг в Україні
40. Регулювання ринку фінансових послуг

Рекомендована література
базова

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к-96-ВР.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV.
4. Закон України “Про цінні папери і фондовий ринок” від 23 лютого 2006 року N 3480-IV // zakon.rada.gov.ua/.
5. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30 жовтня 1996 року №448/96–ВР. // zakon.rada.gov.ua.
6. Закон України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні” від 10 грудня 1997 року №710/97–ВР. // zakon.rada.gov.ua.
7. Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” від 12 липня 2001 року №2664–III. // zakon.rada.gov.ua.
8. Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” від 15 березня 2001 року №2299–III. // zakon.rada.gov.ua.
9. Закон України “Про господарські товариства” від 19 вересня 1991 року №1576–XII. // zakon.rada.gov.ua.
10. Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” від 23 вересня 1994 року №185/94–ВР. // zakon.rada.gov.ua.
11. Закон України “Про обіг векселів в Україні” від 5 квітня 2001 року №2374–III. // zakon.rada.gov.ua.
12. Закон України “Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено “Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі” від 6 липня 1999 року №826–XIV. // zakon.rada.gov.ua.
13. Уніфікований Закон про переказні векселі та прості векселі.
14. Банківські операції: підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 312 с.
15. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 311 с.
16. Боринець С. Міжнародні валютно-фінансові відносини: [підручник] / С. Боринець. – К.: Т-во “Знання”, 2001.
17. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС. – 2000. – 416с.
18. Вінник О.М., Щербина В.С. Акціонерне право: Навчальний посібник / За ред. проф. Щербини В.С. – К.: Атіка. 2000. – 544с.
19. Гроші та кредит: підручник / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.; [за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки]. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. – 2011. – 420 с.

20. Де Ковни Ш., Такки К. Стратегии хеджирования. – Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 208с.
 21. Дудяк Р.П. Основи біржової діяльності на товарному та фондовому ринках: Навч. посібник – Львів, 2001. – 184с.
 22. Дмитрук Б.П. Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі. – К.: Либідь, 2001. – 344с.
 23. Єлейко Я.І., Єлейко О.І., Расвський К.Є. Інвестиції, ризик, прогноз. – Львів: Львівський банківський інститут Національного банку України, 2000. – 176с.
 24. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 3-тє вид., випр. та доп. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. – 587с.
 25. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. – 608с.
 26. Маршал Дж.Ф., Бансал В.К. Финансовая инженерия. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 783с.
 27. Мельник В.А. Ринок цінних паперів. – К.: ВІРА-Р, 1998. – 560с.
 28. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. – К.: Основи, 1998. – 963с.
 29. Міжнародні валютно-кредитні відносини / За ред. Філіпенка. –К.: Либідь, 1997. – 208с.
 30. Найман Э.Л. Малая Энциклопедия Трейдера. – К.: ВІРА-Р: Альфа Капитал, 1999. – 236с.
 31. Нікбахт Е., Гропеллі А. Фінанси / Пер. з англ.
 32. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид. доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2001. – 240с.
 33. Павлов В.І., Кривов'язюк І.В. Ринок цінних паперів: Курс лекцій. – Луцьк: Надстир'я, 1998. – 342с.
 34. Підхонний О. М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках. Навчальний посібник – К.: Кондор, 2008 – 184с.
 35. Примостка Л.О. Банківський менеджмент. Хеджування фінансових ризиків: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 108с.
 36. Ривуар Жан. Техника банковского дела. Пер. с фр. / Общ. Ред. – Широких И.В. – М.: А/О Издательская группа “Прогресс”, “Универс”, 1993. – 160с.
 37. Ромашко О.Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків; Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 240с.
 38. Рут Френклін Р., Філіпенко А. Міжнародна торгівля та інвестиції. – К.: Основи, 1998. – 744с.
 39. Сорос Дж. Алхимия финансов. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 416с.
 40. Сорос Дж. Кризис мирового капитализма. Открытое общество в опасности. Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1999. – XXVI, 262с.
 41. Титаренко Н.О., Поручник А.М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 160с.
 42. Тьюлз Р., Бредлі Э., Тьюлз Т. Фондовый рынок. – 6-е изд.: Пер. с англ. – М.:ИНФРА-М, 1997. – VIII+648с.
 43. Фінанси в трансформаційній економіці України: [навч. посібник] / [за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки]. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 614 с.
 44. Ходаківська В.П., Данілов О.Д. Ринок фінансових послуг: Навчальний посібник. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 501с.
 45. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Підручник. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2008. – 535 с.
 46. Ющенко В.А., Міщенко В.І. Управління валютними ризиками: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ. – К.: Знання, 1998. – 444с.
 47. Ющенко В.А., Міщенко В.І. Валютне регулювання. – К.: Знання, 1999. – 359 с.
- допоміжна
48. Вишивана Б. М. Роль ринку фінансових послуг у розвитку національної економіки / Б.М.

- Вишивана, О.В. Остафіль // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник / За ред. І.Г.Ткачук. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. – Вип. V. – Т. 2. – 368 с. – С. 192 – 196.
49. Диба М. Еволюція золота: історія і сучасність / М. Диба, Е. Бахтарі // Вісник НБУ. – 2008. – № 10. – С. 20 – 28.
50. Дзюблюк О. Грошова система України: глобалізаційні фактори впливу / О. Дзюблюк // Вісник НБУ. – 2007. – № 7. – С. 14 – 22.
51. Дзюблюк О. Грошово-кредитна політика в період кризових явищ на світових фінансових ринках / О. Дзюблюк // Вісник НБУ. – 2009. – № 5. – С. 30.
52. Євтух О. Гроші як соціально-економічне явище / О. Євтух // Банківська справа. – 2006. – № 1. – С. 64 – 74.
53. Євтух О. Кредит як соціально-економічне явище / О. Євтух // Вісник НБУ. – 2006. – № 4. – С. 44 – 49.
54. Ковалишин І. Стан і тенденції розвитку національного ринку іпотечного кредитування / І. Ковалишин // Вісник НБУ. – 2009. – № 4. – С. 62.
55. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): [монографія] / О.М. Ковалюк. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2002. – 396 с.
56. Круглик С. Міжнародний валютний фонд: новий розподіл СПЗ / С. Круглик, О. Єременко // Вісник НБУ. – 2009. – № 11. – С. 46.
57. Партин Г. Роль небанківських фінансових посередників у фінансуванні інноваційного розвитку / Г. Партин, О. Тивончук // Вісник НБУ. – 2005. – № 5. – С. 46.
58. Патрікац Л. Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків / Л. Патрікац, М. Бойчук // Вісник НБУ. – 2006. – № 12. – С. 16.
59. Співак Л. Функціонування та взаємодія банків і небанківських фінансових інститутів в Україні / Л. Співак, І. Каракулова // Вісник НБУ. – 2006. – № 7. – С. 46

Змістовий модуль “Страховий менеджмент”

Тема 1. Сутність і роль страхового менеджменту

Необхідність страхового захисту. Загальна характеристика страхового ринку. Сутність страхового менеджменту. Етапи прийняття рішень у страховому менеджменті. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища страхової організації.

Тема 2. Ресурсний потенціал, структура й органи управління страховою організацією

Організаційно-правова форма, найменування та учасники страховика. Статутний капітал страховика. Загальна характеристика ресурсного потенціалу страхової організації. Структура, формування та шляхи оптимізації ресурсного потенціалу страхової організації. Діяльність на ринку страхування. Відокремлені підрозділи страховика. Діяльність страховика-нерезидента. Закон України „Про страхування” (від 18 листопада 2021 року № 1909-IX). Ліцензування діяльності зі страхування в Україні. Загальні вимоги до системи управління страховика. Органи управління та контролю страховика. Загальні збори акціонерів (учасників) страховика. Наглядова Рада страховика: порядок обрання членів, структура, керівництво, утворення постійних та тимчасових комітетів. Виключна компетенція наглядової ради страховика. Виконавчий орган страховика. Керівники страховика. Аутсорсинг.

Тема 3. Планування у страховій організації

Сутність планування та особливості його здійснення в страхових організаціях. Планувальна функція як реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища функціонування страхової організації. Зміст планування у процесуальному аспекті. Формування системи планування в страхових організаціях. Організація розроблення планів в страхових

організаціях. Економічне обґрунтування запланованої діяльності страховика.

Тема 4. Комунікації та інформаційне забезпечення страхового менеджменту

Сутність комунікацій і їх роль у системі страхового менеджменту. Комунікаційний процес, його елементи та етапи. Способи комунікацій. Комунікаційні канали і сфери їх використання у страхуванні. Механізм інформування та концептуальна модель системи інформаційного забезпечення страхового менеджменту. Методи і технологія інформаційного забезпечення страхового менеджменту.

Тема 5. Управління маркетинговою діяльністю в страховій справі

Сутність та основні категорії страхового маркетингу. Необхідність та методика проведення маркетингових досліджень у страхуванні. STP-маркетинг у страхуванні. Фактори та критерії сегментації страхового ринку. Маркетингові стратегії охоплення страхового ринку. Зміст, процедура та стратегії позиціонування страхової послуги на ринку. Реклама як ефективний інструмент страхового маркетингу. Канали реалізації страхових послуг

Тема 6. Управління відбором ризиків на страхування

Поняття ризику. Класифікація ризиків. Ризик-менеджмент. Методи оцінки ризику.

Тема 7. Управління реалізацією страхових продуктів. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг

Загальні засади здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Розрахунки за договорами страхування та перестраховання за участю страхових посередників. Винагорода за реалізацію страхових та/або перестрахових продуктів. Діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Вимоги до осіб, які здійснюють діяльність (виконують трудові обов'язки) з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Договір страхування відповідальності страхових посередників. Виконання трудових обов'язків з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів страховими агентами та додатковими страховими агентами. Здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів страховими та перестраховими брокерами. Система реєстрації страхових посередників. Інформація, що міститься в Реєстрі посередників. Реєстрація страхових посередників. Виключення запису з Реєстру посередників. Вплив інформаційних технологій на розвиток страхового підприємництва. Методи управління ризиками у сфері електронних страхових послуг. Технологія управління ризиками у сфері електронних страхових послуг. Принципи управління ризиками у сфері електронних страхових послуг.

Тема 8. Урегулювання страхових претензій

Сутність та механізм урегулювання страхових претензій. Процес урегулювання збитків. Інститут аварійного комісара в системі експертних оцінок причин і наслідків страхових подій. Урегулювання збитків в особовому страхуванні. Урегулювання збитків в майновому страхуванні. Урегулювання збитків в страхуванні відповідальності.

Тема 9. Управління грошовими потоками страховика

Види грошових потоків страховика. Доходи та витрати страхових організацій. Принципи управління грошовими потоками страхової компанії. Завдання та моделі управління грошовими потоками страхової організації.

Тема 10. Забезпечення фінансової надійності й управління фінансовою стійкістю, платоспроможністю та інвестиційною діяльністю страховика
Економічна сутність та підходи до забезпечення фінансової надійності страховика.

Регулятивний капітал страховика. Вимоги до платоспроможності страховика. Капітал платоспроможності при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом. Мінімальний капітал при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом. Спрощений підхід до оцінки платоспроможності. Додаткові вимоги до капіталу платоспроможності. Технічні резерви. Вимоги до інвестиційної діяльності страховика. Покриття технічних резервів активами. Особливості здійснення капіталізації (збільшення статутного капіталу) страховика за спрощеною процедурою. Організаційне забезпечення механізму формування і реалізації стратегії управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика. Цільові орієнтири, змістове навантаження етапів та принципи управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика. Діагностика в системі моніторингу стратегії управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика. Механізм контролінгу в системі стратегії управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика.

Тема 11. Антикризове управління страховиком

Виникнення кризового явища, його прояв та подолання кризи в страховому підприємстві. Модель станів розвитку страхової компанії. Індикатори, що свідчать про наближення або наявність кризи в страховій організації. Принципи підготовки функціонування страхової організації в кризових умовах. Сутність, види та особливості формування і реалізації стратегій антикризового управління бізнес-процесами в страхових компаніях. Чинники, що визначають стратегію антикризового управління бізнес-процесами страхової компанії. Технологія антисипативного управління діяльністю страховика. Інформаційне забезпечення антисипативного управління діяльністю страховика. Контролінг в системі антикризового управління страховиком. Взаємодія системи контролінгу страховика та антикризового управління його бізнес-процесами. Модель інформаційно-аналітичної платформи контролінгу в системі антикризового управління бізнес-процесами страхової компанії.

Тема 12. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

Сутність, рівні та суб'єкти системи фінансового моніторингу. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері страхування (перестраховування). Фінансові операції страхової організації, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу. Правила та програми внутрішнього фінансового моніторингу страхової компанії. Управління ризиками легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та порядок виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу у страхуванні (перестраховуванні).

Рекомендована література

1. Конституція України // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/conv#Text>.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text>.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n521>.
4. Про акціонерні товариства : Закон України від 27 липня 2022 року № 2465-IX // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20/conv#n88>.
5. Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX // База даних „Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
6. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від

6 лютого 2018 року № 2275-VIII // База даних „Законодавство України” / ВР України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19/conv#Text>.

7. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навч. посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
8. Мельник Т.А., Сибірцев В.В. Страхування : навч. посібник. Кропивницький : ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
9. Плиса В., Плиса З., Плиса М. Антисипативне управління діяльністю страховика: цільові орієнтири, інформаційне забезпечення, технологія та інструментарій. Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph – International Science Group. – Boston: Primedia eLaunch, 2022. 650 p. P.p.364-372 Available at: DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4 (10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4.6.1). [ISBN – 979-8-88757-558-2].
10. Плиса В.Й. Механізм формування і реалізації стратегії антикризового управління ресурсним потенціалом страховика в соціально-економічних реаліях воєнного часу. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва : Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 листопада 2023 року). Харків : ХНАДУ, 2023. С. 123-125.
11. Плиса В.Й. Управління реалізацією страхових продуктів : текст лекції. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 40 с.
12. Плиса В.Й. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг : текст лекції. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 34 с.
13. Плиса В.Й., Плиса З.П. Організація антикризового управління діяльністю страховиків в умовах збройної агресії російської федерації проти України. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва : Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2022 року). Х.: ХНАДУ. 2022. С.127-129.
14. Плиса В. Проблеми формування та шляхи оптимізації інноваційного потенціалу страхового підприємництва в умовах повоєнного відновлення економіки України Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку : Збірник матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конференції (Київ, 31 березня 2023 р.). Київ : КНЕУ, 2023. С. 95-98.
15. Плиса В. Ресурсний потенціал страховика в умовах повоєнного відновлення економіки України. Фінансова політика як складова економічного розвитку : Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 11–12 квітня 2023 р.). Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. С. 139-141.
16. Плиса В. Ресурсний потенціал страховика: структурні особливості, проблеми формування, шляхи оптимізації та стратегія антикризового управління ним в соціально-економічних реаліях воєнного часу. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2023. Випуск 65. С. 80-101. (DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2023.65.0>)
17. Плиса В., Плиса М., Плиса З. Управління ризиками у сфері електронних страхових послуг. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2021. Випуск 60. С. 86-104. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2021.60.0.6008>
<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/economics/article/view/11352/11685>
18. Плиса В.Й. Проблеми формування та шляхи оптимізації фінансового потенціалу страхового підприємництва в умовах повоєнного відновлення економіки України. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : Матеріали 5-ої міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 27 квітня 2023 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С.274-278. [ISBN 978-966-423-787-8]
19. Плиса В.Й. Страхування : Довідник. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 197 с.
20. Плиса В.Й. Страхування : підручник. [Друге видання, виправлене й доповнене]. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
21. Плиса В.Й. Страхування : підручник. [Третє видання, виправлене й доповнене]. Київ :

- Каравела, 2021. 440 с.
22. Плиса В.Й., Воробйова В.О. Фінансовий потенціал страхового підприємництва в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1229>
 23. Плиса В.Й., Плиса З.П. Антисипативне управління бізнес-процесами страхової компанії. Страховий ринок України у світлі євроінтеграції: новітні виклики та тренди : Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23 березня 2023 року). Київ: КНЕУ, 2023. С.117-119.
 24. Плиса В.Й., Плиса З.П. Антисипативне управління діяльністю страховика: цільові орієнтири, технологія та інструментарій. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, 08 грудня 2022 р.) Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2022. С.99-100.
 25. Плиса В.Й., Ременяк А.В. Забезпечення платоспроможності в системі заходів антикризового управління фінансовим потенціалом страховика. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 2-3 березня 2023 року). Вінниця : ВНТУ, 2023. С.326-328.
 26. Сосновська О.О. Страхування : навч. посібник. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
 27. Терещенко Т.Є., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях) : навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с. (Серія «Бізнес. Економіка. Фінанси»).

Питання до іспиту

1. Необхідність страхового захисту. Загальна характеристика ринку страхування. Діяльність на ринку страхування.
2. Сутність страхового менеджменту. Етапи прийняття рішень у страховому менеджменті.
3. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища страхової організації.
4. Організаційно-правова форма, найменування та учасники страховика.
5. Статутний капітал страховика.
6. Загальна характеристика ресурсного потенціалу страхової організації.
7. Структура, формування та шляхи оптимізації ресурсного потенціалу страхової організації.
8. Відокремлені підрозділи страховика.
9. Діяльність страховика-нерезидента.
10. Закон України „Про страхування” (від 18 листопада 2021 року № 1909-IX).
11. Ліцензування діяльності зі страхування в Україні.
12. Загальні вимоги до системи управління страховика.
13. Органи управління та контролю страховика.
14. Загальні збори акціонерів (учасників) страховика.
15. Наглядова Рада страховика: порядок обрання членів, структура, керівництво, утворення постійних та тимчасових комітетів. Виключна компетенція наглядової ради страховика.
16. Виконавчий орган страховика.
17. Керівники страховика.
18. Аутсорсинг.
19. Сутність планування та особливості його здійснення в страхових організаціях.
20. Планувальна функція як реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища функціонування страхової організації.
21. Зміст планування у процесуальному аспекті. Формування системи планування в страхових організаціях. Організація розроблення планів в страхових організаціях.
22. Сутність комунікацій і їх роль у системі страхового менеджменту.

23. Комунікаційний процес, його елементи та етапи. Способи комунікацій.
24. Комунікаційні канали і сфери їх використання у страхуванні.
25. Механізм інформування та концептуальна модель системи інформаційного забезпечення страхового менеджменту.
26. Методи і технологія інформаційного забезпечення страхового менеджменту.
27. Сутність та основні категорії страхового маркетингу.
28. Необхідність та методика проведення маркетингових досліджень у страхуванні.
29. STP-маркетинг у страхуванні. Фактори та критерії сегментації страхового ринку.
30. Маркетингові стратегії охоплення страхового ринку.
31. Зміст, процедура та стратегії позиціонування страхової послуги на ринку.
32. Реклама як ефективний інструмент страхового маркетингу.
33. Канали реалізації страхових послуг
34. Загальні засади здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів. Діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів.
35. Розрахунки за договорами страхування та перестраховування за участю страхових посередників.
36. Винагорода за реалізацію страхових та/або перестрахових продуктів.
37. Вимоги до осіб, які здійснюють діяльність (виконують трудові обов'язки) з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів.
38. Договір страхування відповідальності страхових посередників.
39. Виконання трудових обов'язків з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів.
40. Здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів страховими агентами та додатковими страховими агентами.
41. Здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів страховими та перестраховими брокерами.
42. Система реєстрації страхових посередників. Інформація, що міститься в Реєстрі посередників. Реєстрація страхових посередників. Виключення запису з Реєстру посередників.
43. Сутність та механізм урегулювання страхових претензій. Процес урегулювання збитків.
44. Інститут аварійного комісара в системі експертних оцінок причин і наслідків страхових подій.
45. Урегулювання збитків в особовому страхуванні.
46. Урегулювання збитків в майновому страхуванні.
47. Урегулювання збитків в страхуванні відповідальності.
48. Види грошових потоків страховика. Доходи та витрати страхових організацій. Принципи управління грошовими потоками страхової компанії. Завдання та моделі управління грошовими потоками страхової організації.
49. Економічна сутність та підходи до забезпечення фінансової надійності страховика.
50. Регулятивний капітал страховика.
51. Вимоги до платоспроможності страховика.
52. Капітал платоспроможності при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом.
53. Мінімальний капітал при оцінці платоспроможності страховика за базовим підходом.
54. Спрощений підхід до оцінки платоспроможності.
55. Додаткові вимоги до капіталу платоспроможності.
56. Технічні резерви.
57. Вимоги до інвестиційної діяльності страховика.
58. Покриття технічних резервів активами.
59. Особливості здійснення капіталізації (збільшення статутного капіталу) страховика за спрощеною процедурою.
60. Організаційне забезпечення механізму формування і реалізації стратегії управління

- фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика.
61. Цільові орієнтири, змістове навантаження етапів та принципи управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика.
 62. Діагностика в системі моніторингу стратегії управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика.
 63. Механізм контролінгу в системі стратегії управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю страховика.
 64. Виникнення кризового явища, його прояв та подолання кризи в страховому підприємстві.
 65. Модель станів розвитку страхової компанії.
 66. Індикатори, що свідчать про наближення або наявність кризи в страховій організації.
 67. Принципи підготовки функціонування страхової організації в кризових умовах.
 68. Сутність, види та особливості формування і реалізації стратегій антикризового управління бізнес-процесами в страхових компаніях.
 69. Чинники, що визначають стратегію антикризового управління бізнес-процесами страхової компанії.
 70. Технологія антисипативного управління діяльністю страховика.
 71. Інформаційне забезпечення антисипативного управління діяльністю страховика.
 72. Контролінг в системі антикризового управління страховиком.
 73. Взаємодія системи контролінгу страховика та антикризового управління його бізнес-процесами.
 74. Модель інформаційно-аналітичної платформи контролінгу в системі антикризового управління бізнес-процесами страхової компанії.
 75. Сутність, рівні та суб'єкти системи фінансового моніторингу. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері страхування (перестраховування).
 76. Фінансові операції страхової організації, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.
 77. Правила та програми внутрішнього фінансового моніторингу страхової компанії.
 78. Управління ризиками легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та порядок виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу у страхуванні (перестраховуванні).
 79. Вплив інформаційних технологій на розвиток страхового підприємства. Методи, технологія та принципи управління ризиками у сфері електронних страхових послуг.

Змістовий модуль “Бюджетний менеджмент”

Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту

1. Сутність бюджетного менеджменту.
2. Об'єкт, суб'єкти, предмет та завдання бюджетного менеджменту.
3. Складові бюджетного менеджменту та взаємозв'язок між ними.
4. Нормативно-правова база бюджетного менеджменту.

Тема 2. Суть та структура бюджету держави, як об'єкту управління.

1. Сутність бюджету та його роль у суспільстві.
2. Методи, принципи та джерела формування доходів бюджету.
3. Класифікація видатків та форми бюджетного фінансування.
4. Розмежування доходів і видатків між бюджетами.

Тема 3. Організація оперативного управління бюджетом

1. Органи стратегічного управління бюджетом та їхні функції.
2. Основні завдання та функції оперативного управління.

3. Фінансовий контроль у системі управління бюджетом.

Тема 4. Бюджетне планування

1. Економічні основи бюджетного планування, його зміст, принципи і завдання.
2. Завдання і методологія планування доходів та видатків бюджету.
3. Кошторисне планування, його основи.
4. Оперативно-мережеві показники, що визначають обсяг бюджетних асигнувань.

Тема 5. Виконання бюджету

1. Поняття та принципи виконання бюджету.
2. Поняття бюджетного фінансування, його організація та принципи.
3. Виконання дохідної та видаткової частини бюджетів.
4. Касове виконання бюджету.

Тема 6. Облік виконання бюджету

1. Завдання, значення та організація обліку виконання бюджетів.
2. Методика та порядок обліку виконання бюджетів.
3. Облік доходів державного та місцевих бюджетів.
4. Визначення результатів виконання державного та місцевих бюджетів.

Тема 7. Звітність про виконання бюджетів

1. Організація, види та форми бюджетної звітності.
2. Періодична звітність про виконання бюджетів.
3. Річна звітність про виконання місцевих та Державного бюджету України.
4. Розгляд і затвердження звітів про виконання бюджетів.

Тема 8. Контроль виконання бюджету

1. Сутність та призначення бюджетного контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
2. Види, форми та методи бюджетного контролю.
3. Органи бюджетного контролю, їхня класифікація.

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту.

1. Фінансово-управлінські технології формування бюджету у зарубіжних країнах.
2. Практика виконання бюджету у зарубіжних країнах.
3. Світовий досвід організації бюджетного контролю.

Рекомендована література

1. Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями
2. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях/ С. В. Качула, Л. В. Лисяк, О.В. Добровольська. – Дніпро: Монолит, 2022. – 200 с.
3. Бюджетний менеджмент [Текст] : підручник / В. Г. Дем'янишин, Г. Б. Погріщук, Л. М. Клівіденко [та ін.] ; за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - 532 с.
4. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник / Ватаманюк-Зелінська У.З., Ситник Н.С., Сташишин А.В., Круглякова В.В. – Л.: Видавництво «Магнолія», 2021. – 511 с.
5. Бюджетний менеджмент : підручник. В 2 ч. / В.О. Онищенко, С.В. Онищенко, А.Ю. Бережна, О.М. Філонич ; за ред. В.О. Онищенка. – К. : Знання України, 2023. – Ч. 2. – 799 с.
6. Бюджетний менеджмент [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / В.С.Котковський, О.В. Неізнестна, М.О. Кужелєв, Л.Я. Шевченко, Ю.Л. Коч; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів, обліку та оподаткування. – Кривий Ріг:

- ДонНУЕТ, 2021. – 56 с.
7. Бюджетний менеджмент: метод. вказівки та рекомендації для вивчення навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування». / І. Є. Чуркіна, Є. І. Масленников. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. – 48 с.
 8. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с.
 9. Бухгалтерський облік виконання бюджетів: монографія. – Книга 2. / Харченко С.І. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 544 с.
 10. Гончарук С.М., Долбнева Д.В., Приймак С.В., Романів Є.М. Фінансовий контроль: теорія, термінологія, практика : [навчальний посібник]. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. – 298 с.
 11. Гузар Б. С. Сучасний стан та напрями удосконалення бюджетного менеджменту в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 7. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9074>.
 12. Гузар Б. С. Бюджетний контроль як складова бюджетного менеджменту та напрями його вдосконалення. Журнал Економіка та держава № 7. 2021.
 13. Європейська хартія місцевого самоврядування [переклад з англійської мови Є. Вишневського]. URL: https://zakon.rada.gov.ua /laws/show/ 994_ 036#Тех.
 14. Ляшенко А.Х. Значення бюджетного контролю в системі бюджетного процесу журнал Економіка та суспільство випуск 24 2021р.
 15. Кладницька Тетяна, Кеменяш Ірина, Присяжнюк Наталія, Свиноус Надія. Теоретичні підходи до формування системи бюджетного менеджменту. Економічний дискурс. 2023. Випуск 3-4. С. 98-106
 16. Казначейська система: підручник / за наук. ред. д. е. н., проф. А. І. Крисоватого, д. е. н., проф. О. П. Кириленко, Т. Я. Слюз. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 364 с.
 17. Конспект лекцій з дисципліни «Казначейська справа» [Текст]: для студ. напрям підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», ступінь бакалавр / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи; М.О. Юнацький – Кривий Ріг: [Дон НУЕТ], 2018. – 199 с.
 18. Мартинюк О. А. Формування сучасної моделі бюджетного менеджменту. Агросвіт. 2020. № 4. С. 15–20.
 19. Поліщук, В. Г. Казначейська форма обслуговування бюджетів України в контексті забезпечення збалансованої фінансової політики. Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2021. № 3-4 (78-79). С.108–121.
 20. Попович С. Контроль за використанням державних коштів. Вісник Хмельницького національного університету серія економічні науки 2023 № 3.
 21. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». – К., 2017. – 184 с.
 22. Фінансова система України: реалії, виклики, перспективи. моногр./за заг. ред. д.е.н., проф. І.О.Лютого. Київ: 2023.420с.
 23. Фінанси. Підручник: 2-ге вид. доп. та перероб./І.О.Лютий, С.Я. Боринець, З.С.Варналій та інш.: за ред. д.е.н., проф. І.О.Лютого. Київ:2023. 716с.
 24. Чугунов В. І. Бюджетне планування як складова соціально-економічного розвитку країни. Ефективна економіка. 2020. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8475>.

Питання до іспиту

1. Сутність бюджетного менеджменту
2. Система управління бюджетом
3. Етапи та методи управління бюджетом

4. Бюджет як об'єкт бюджетного менеджменту
5. Складові бюджетного менеджменту
6. Функції бюджетного менеджменту
7. Бюджетний процес та його основні етапи
8. Органи оперативного управління у бюджетному процесі
9. Основні завдання Міністерства фінансів України
10. Бюджетні повноваження Верховної Ради України
11. Офіс фінансового контролю, основні завдання та функції
12. Функції Державної казначейської служби України
13. Завдання органів Державної податкової служби України
14. Рахункова палата України як учасник бюджетного процесу
15. Роль місцевих фінансових органів у бюджетному процесі
16. Бюджетний регламент
17. Сутність бюджетного планування та його основні завдання
18. Методи планування показників бюджету
19. Етапи формування бюджету
20. Бюджетна декларація та її зміст
21. Стратегічне планування бюджету
22. Середньострокове прогнозування бюджетних показників
23. Показники реалізації бюджетних програм
24. Бюджетне планування на державному рівні
25. Бюджетне планування на місцевому рівні
26. Планування доходів бюджету
27. Розрахунки податкових надходжень до бюджету
28. Планування видатків на економічну діяльність
29. Форми державного фінансування економіки
30. Кошторисне планування
31. Види кошторисів
32. Структура кошторису доходів і видатків бюджетної установи
33. Поняття та принципи виконання бюджету
34. Розпис доходів та видатків
35. Структура розпису доходів і видатків бюджету
36. Формування розпису доходів та видатків бюджету
37. Бюджетна класифікація
38. Класифікація доходів бюджету
39. Класифікація видатків бюджету
40. Органи, що забезпечують виконання бюджету за доходами
41. Роль податкового менеджменту у формуванні доходів бюджету
42. Організація бюджетного фінансування
43. Принципи бюджетного фінансування
44. Розпорядники бюджетних коштів
45. Методи бюджетного фінансування
46. Форми бюджетного фінансування
47. Касове виконання Державного бюджету за доходами
48. Касове виконання видаткової частини Державного бюджету
49. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів
50. Функції органів Казначейства України у процесі виконання місцевих бюджетів
51. Роль фінансового контролю у бюджетному процесі
52. Види бюджетного контролю
53. Форми бюджетного контролю
54. Методи бюджетного контролю

55. Ревізія як форма бюджетного контролю
56. Органи бюджетного контролю
57. Контрольні функції Рахункової палати України
58. Повноваження Верховної Ради України з бюджетного контролю.
59. Контрольні функції Державної казначейської служби України
60. Офіс фінансового контролю, як орган бюджетного контролю
61. Роль місцевих фінансових органів в організації бюджетного контролю
62. Організація податкового контролю
63. Методи податкового контролю
64. Особливості митного контролю
65. Аудиторський контроль
66. Моніторинг як форма бюджетного контролю
67. Методи документального контролю бюджетного процесу
68. Аудит ефективності використання бюджетних коштів
69. Організація фінансового контролю у системі казначейства
70. Сутність і завдання обліку виконання бюджету
71. Функції бюджетного обліку
72. Загальні правила ведення обліку виконання бюджету
73. План рахунків обліку виконання бюджету
74. Звітність про виконання бюджету та її види
75. Звітність розпорядників бюджетних коштів
76. Звітність органів Державної казначейської служби України про виконання бюджету
77. Місячна звітність про виконання Державного бюджету
78. Квартальна звітність про виконання Державного бюджету
79. Річний звіт про виконання Державного бюджету
80. Звітність про виконання місцевих бюджетів
81. Органи бюджетного управління в зарубіжних країнах
82. Еволюція бюджетного менеджменту у провідних країнах світу
83. Сучасні методи регулювання і збалансування бюджетів
84. Бюджетний федералізм при побудові бюджетних систем зарубіжних країн
85. Програмно-цільове бюджетування та його різновиди у міжнародній практиці бюджетного менеджменту

Змістовий модуль “Стратегічне управління державними та корпоративними фінансами”

Тема 1. Теоретичні основи стратегічного управління державними та корпоративними фінансами.

Економічна сутність стратегічного управління. Особливості стратегічного управління у сфері фінансів. Організація стратегічного управління державними та корпоративними фінансами.

Тема 2. Методологічні засади стратегічного управління державними та корпоративними фінансами.

Методологія стратегічного управління державними та корпоративними фінансами. Фінансова політика як система діяльності та основа стратегічного управління.

Тема 3. Концепція стратегічного управління

Передумови та еволюція концепції стратегічного управління. Школи стратегічного управління: приписуючі школи (дизайну, планування, позиціювання). Школи стратегічного управління: школи формулювання стратегії (формування стратегії, когнітивна школа, навчання, влади, культури, зовнішнього середовища) та школа конфігурації та кооперативних стратегій.

Моделі стратегічного управління.

Тема 4. Інформаційне забезпечення стратегічного управління фінансами

Інформація: сутність, види, джерела, вартість. Інформаційне забезпечення та фінансова аналітика. Автоматизація інформаційного забезпечення стратегічного управління державними та корпоративними фінансами

Тема 5. Фінансова безпека в середовищі стратегічного управління державними та корпоративними фінансами.

Фінансова безпека: сутність та види. Оцінка рівня фінансової безпеки. Проблема суб'єктивізму в оцінці рівня фінансової безпеки.

Тема 6. Фінансова стратегія держави як складова стратегії економічного зростання.

Фінансова стратегія держави. Фінансова доктрина. Особливості стратегічного управління державними фінансами в умовах війни та повоєнного відновлення.

Тема 7. Система стратегій підприємства

Корпоративні стратегії підприємства. Характеристика загальноприйнятих ділових стратегій підприємства. Сутність та призначення функціональних стратегій підприємства, їх взаємозв'язок. Види функціональних стратегій. Основні елементи організації розробки функціональних стратегій. Операційні стратегії підприємства, їх призначення та види.

Тема 8. Фінансова стратегія підприємства

Розробка фінансової стратегії підприємства. Етапи реалізації фінансової стратегії підприємства. Особливості розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства в умовах війни та повоєнного відновлення.

Тема 9. Інвестиційні стратегії.

Сутність, розробка та реалізація інвестиційних стратегій. Інвестиційне проектування. Методики оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Тема 10. Моніторинг реалізації фінансових стратегій та фінансовий контроль

Сутність та методи моніторингу реалізації фінансових стратегій. Фінансовий контроль в стратегічному управлінні державними та корпоративними фінансами.

Питання до іспиту

1. Економічна сутність стратегічного управління.
2. Особливості стратегічного управління у сфері фінансів.
3. Організація стратегічного управління державними фінансами.
4. Організація управління корпоративними фінансами.
5. Методологія стратегічного управління державними фінансами.
6. Методологія стратегічного управління корпоративними фінансами. Взаємозв'язок фінансової політики та стратегічного управління.
7. Передумови та еволюція концепцій стратегічного управління.
8. Школи стратегічного управління.
9. Моделі стратегічного управління.
10. Інформаційне забезпечення стратегічного управління державними фінансами.
11. Інформація: сутність, види, джерела, вартість.
12. Інформаційне забезпечення та фінансова аналітика.
13. Автоматизація інформаційного забезпечення стратегічного управління корпоративними фінансами.

14. Фінансова безпека: сутність та види.
15. Оцінка рівня фінансової безпеки держави.
16. Проблема суб'єктивізму в оцінці рівня фінансової безпеки.
17. Фінансова стратегія держави.
18. Фінансова доктрина держави.
19. Особливості стратегічного управління державними фінансами в умовах війни та повоєнного відновлення.
20. Система стратегій підприємства
21. Корпоративні стратегії підприємства.
22. Характеристика загальноприйнятих ділових стратегій підприємства.
23. Сутність та призначення функціональних стратегій підприємства, їх взаємозв'язок.
24. Види функціональних стратегій.
25. Основні елементи організації розробки функціональних стратегій.
26. Операційні стратегії підприємства, їх призначення та види.
27. Фінансова стратегія підприємства.
28. Розробка фінансової стратегії підприємства.
29. Оцінка фінансової стратегії та управління її реалізацією.
30. Управління реалізацією фінансової стратегії підприємства.
31. Особливості розробки та реалізації фінансової стратегії підприємства в умовах війни та повоєнного відновлення.
32. Інвестиційні стратегії.
33. Сутність, розробка та реалізація інвестиційних стратегій.
34. Інвестиційне проектування.
35. Методики оцінки ефективності інвестиційних проектів.
36. Моніторинг реалізації фінансових стратегій та фінансовий контроль
37. Сутність та методи моніторингу реалізації фінансових стратегій.
38. Фінансовий контроль в стратегічному управлінні державними та корпоративними фінансами.
39. Сутність поняття “стратегія”, співвідношення понять “стратегія”, “тактика”, “політика”.
40. Цільовий підхід як основа стратегічного управління фінансами.
41. Стратегічне фінансове бачення.
42. Суть і значення місії в стратегічному управлінні фінансами.
43. Цілі в стратегічному управлінні фінансами, їх класифікація та вимоги до розробки
44. Система фінансових цілей (“дерево цілей”) підприємства.
45. Аналіз та оцінювання зовнішнього та внутрішнього фінансового середовища підприємства.
46. Методика оцінювання зовнішнього фінансового середовища.
47. Підходи до структуризації внутрішнього фінансового середовища підприємства.
48. Методика оцінки внутрішнього фінансового середовища підприємства.
49. Стратегічне планування в системі управління фінансами підприємств.
50. Сутність стратегічного фінансового планування.
51. Вимоги до стратегічного фінансового плану.
52. Принципи та етапи стратегічного планування фінансів.
53. Підходи до стратегічного фінансового планування.
54. Стратегічний фінансовий аналіз і методи його здійснення.
55. Формування стратегічних цілей фінансової діяльності.
56. Стратегічний фінансовий контроль
57. Призначення фінансового контролю.
58. Етапи стратегічного фінансового контролю.
59. Вимоги до системи стратегічного фінансового контролю.
60. Види і типи стратегічного фінансового контролю.

Рекомендована література

1. Paris Agreement / United Nations. 2015. December 12. 25 p. URL: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.
2. Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development (A/ RES/70/1). New York : United Nations, 2015. 41 p. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication>.
3. Schwab K., Malleret T. COVID-19: The Great Reset. Geneva : World Economic Forum, 2020. 280 p. URL: <https://www.weforum.org/press/2020/07/klaus-schwab-and-thierrymalleretrelease-covid-19-the-great-reset-the-first-policy-book-on-the-covid-crisis-globally/>.
4. The IMF and COVID-19 (Coronavirus) / International Monetary Fund. 2022. January 24. URL: <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19>.
5. The World Bank Group's Response to the COVID-19 (coronavirus) Pandemic / World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/who-we-are/news/coronavirus-covid19>.
6. Towards Green Growth?; Tracking Progress, OECD Green Growth Studies / OECD. Paris : OECD Publishing, 2015. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264234437-en>.
7. Strengthening adaptation-mitigation linkages for a low-carbon, climate-resilient future / OECD. OECD Environment Policy Papers. 2021. No. 23. URL: <https://doi.org/10.1787/6d79ff6a-en>.
8. Whole of Government Circular Economy Strategy 2022–2023. Living More, Using Less / Department of the Environment, Climate and Communications. 2021. December 16. 54 p. URL: <https://www.gov.ie/en/publication/b542d-whole-of-government-circular-economy-strategy-2022-2023-living-more-using-less/>.
9. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth / European Commission. 2010. 32 p. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC2020>.
10. Report on Public Finances in EMU 2020 / European Commission. Institutional Paper. 2021. No. 147. 126 p. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ip147_en.pdf.
11. The New Public Finance: Responding to Global Challenges. Published for the United Nations Development Programme / ed. by I. Kaul, P. Conceição. New York ; Oxford : Oxford University Press, 2006. 664 p. URL: <http://dx.doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195179972.001.0001>.
12. Tanzi V. The Role of the State and Public Finance in the Next Generation. OECD Journal on Budgeting. 2008. Vol. 8, No. 2. P. 1–27. URL: <https://doi.org/10.1787/budget-v8-art6-en>.
13. Financial Globalization: A Reappraisal / A. Kose, E. Prasad, K. Rogoff, Sh.-J. Wei. IMF Staff Papers. 2009. Vol. 56, No. 1. P. 8–62. URL: <https://doi.org/10.1057/imfsp.2008.36>.
14. Beramendi P., Wibbels E. Globalization, Public Finance, and Poverty. International Studies Review. 2015. Vol. 17, Iss. 4. P. 677–685. URL: <https://doi.org/10.1111/misr.12270>.
15. Postula M., Raczkowski K. The Impact of Public Finance Management on Sustainable Development and Competitiveness in EU Member States. Journal of Competitiveness. 2020. Vol. 12, Iss. 1. P. 125–144. URL: <https://doi.org/10.7441/joc.2020.01.08>.
16. Heimberger P. Does economic globalization affect government spending? A metaanalysis. Public Choice. 2021. Vol. 187. P. 349–374. URL: <https://doi.org/10.1007/s11127-020-00784-8>.
18. Cetin I. How Does Globalization Affect the Government's Public Finance? New Evidence from Developing Countries. Handbook of Research on Institutional, Economic, and Social Impacts of Globalization and Liberalization : in 2 Vols. IGI Global, 2021. 699 p. P. 49–61. URL: <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-4459-4>.
17. Фінансова глобалізація і євроінтеграція / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко ; ДННУ “Академія фінансового управління”. Київ, 2015. 496 с.
18. Актуальні проблеми розвитку системи управління державними фінансами: євроінтеграційний контекст / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2016. 496 с.

19. Єфименко Т. І. Фіскальна та монетарна безпека національної економіки ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2016. 447 с.
20. Державні фінанси України: розвиток та управління змінами (проблеми економічної безпеки) / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2017. 496 с.
21. Актуальні проблеми фінансового управління: глобальні тенденції і національна практика / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2018. 496 с.
22. Управління державними фінансами: фіскальні правила, ризики, міжнародні стандарти / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2019. 496 с.
23. Strength at Home and Abroad: Ensuring America’s Fiscal and National Security / Coalition for Fiscal and National Security. 2016. May 10. URL: <https://www.pgpf.org/pgpfprograms-and-projects/2016-cfns-statement>.
24. Гасанов С. С. Фіскальні правила і фіскальна відповідальність: контекст економічної безпеки. Фінанси України. 2018. № 3. С. 7–23. URL: https://doi.org/10.33763/fi_nukr_2018.03.007.
25. Andrews M., Pritchett L., Woolcock M. Building State Capability: Evidence, Analysis, Action. New York : Oxford University Press, 2017. 257 p. URL: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198747482.001.0001>.
26. Ansoff H. I. Strategic Management. London ; Basingstoke : Macmillan, 1979. 246 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-1-349-02971-6>.
27. Ansoff H. I. Strategic issue management. Strategic Management Journal. 1980. Vol. 1, Iss. 2. P. 131–148. URL: <https://doi.org/10.1002/smj.4250010204>.
28. Ansoff H. I. The Emerging Paradigm of Strategic Behavior. Strategic Management Journal. 1987. Vol. 8, Iss. 6. P. 501–515. URL: <https://doi.org/10.2307/2486037>.
29. Ansoff H. I., Declerck R. P., Hayes R. L. From Strategic Planning to Strategic Management. Strategische Unternehmensplanung / Strategische Unternehmensführung. Physica / ed. by D. Hahn, B. Taylor. Heidelberg, 1997. P. 105–143. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-662-41482-8_5.
30. Ansoff H. I., Ansoff R., Kiple D., Lewis A. O., Helm-Stevens R. Implanting strategic management / H. I. Ansoff, R. Ansoff, D. Kiple et al. 3rd Ed. Cham : Palgrave Macmillan, 2019. 592 p. URL: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-99599-1>.
31. Igor Ansoff, the father of strategic management. Strategic Change. 2002. Vol. 11, Iss. 8. P. 437–438. URL: <https://doi.org/10.1002/jsc.614>.
32. Mintzberg H. The Fall and Rise of Strategic Planning. Harvard Business Review. 1994. January – February. URL: <https://hbr.org/archive-toc/3941>.
33. Mintzberg H. Tracking Strategies: Toward a General Theory. Oxford : Oxford University Press, 2007. 405 p.
34. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
35. Government Finance Statistics Manual / International Monetary Fund. Washington, D.C. : International Monetary Fund, 2014. 446 p. URL: <https://www.imf.org/external/Pubs/FT/GFS/Manual/2014/gfsfinal.pdf>.
36. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року “Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року” : указ Президента України від 11.08.2021 № 347/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>.
37. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації : постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>.
38. Bevzo, D., Pavlovskiy, M., Vankovych, D., Kmit, V. and Paslavskaya, R. (2023). Modernization of the Taxation System for Harmful Substances Emissions Caused by Vehicles. Econ. Aff., 68(02): 1323-1327.

39. Bakhov, I., Bartosova, V., Vankovych, D., Filyppova, S., Merkulov, M. Corporate Culture of Innovative Entrepreneurship. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 2020, 26(3), 1–7
40. Sherifi, I., Andrushchenko, H., Vankovych, D., ...Malysenko, I., Yavorska, N. Strategic Management of Industrial Enterprise Innovation Potential Development. *Academy of Strategic Management Journal*, 2020, 19(6), 1–8
41. Vankovych D.V., Kulchytskyu M.I., Zamaslo O.T. & Boichuk R.M. (2020). Diagnosis of the impact of state financial support on the functioning of the agricultural sector in Ukraine. *Revista Espacios*, 41(15), 3.
42. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів. ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 440 с.
43. Ванькович Д., Бодаковський В. Фінансове забезпечення регіональної політики України в контексті євроінтеграції. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2019. Випуск 41. С. 50-58.
44. Ванькович Д., Кульчицький М. Стратегічні орієнтири фінансового забезпечення розвитку малого інноваційного підприємництва в Україні. *Світ фінансів*. 2019. Випуск С. 53-64.
45. Vankovych D. V. Halaiko A. M. Estimation of efficiency of management of financial resources of agricultural enterprises in Ukraine. *Black Sea Scientific Journal of Academic Research*. 2019. Vol. 44. Issue 01. P. 41-49.

Змістовий модуль “Фінансові технології у цифровій економіці”

Тема 1. Фінанси у цифровій економіці

Сутність цифрової економіки. Складові цифрової економіки. Інновації та модель інноваційного розвитку як основа цифровізації країни. Фінанси у цифровій економіці. Фінансові інновації в Україні та світі.

Тема 2. Цифрові фінанси

Економічний зміст цифрових фінансів. Цифрових фінанси як основа розвитку фінансового сектору національної економіки. Віртуальні активи та кібер-ризика. Класифікація і використання tokenів.

Тема 3. Фінансові технології: глобальні аспекти розвитку

Сутність та специфіка використання фінансових технологій. Класифікація FinTech. Формування глобального ринку FinTech. Роль FinTech у соціально-економічному розвитку окремих країн світу.

Тема 4. Фінансові технології в Україні

Передумови розвитку ринку FinTech в Україні. Інституційні особливості імплементації фінансових інновацій. Роль бізнес- та громадського сектору у розширенні сфери застосування фінансових технологій. Інтеграція вітчизняного ринку FinTech у глобальний цифровий простір.

Тема 5. Краудтехнології у цифровій економіці

Сутнісна характеристика краудтехнологій та сфера їх застосування. Краудфандингові платформи. Краудінвестинг та краудлендинг. Краудсорсинг в Україні та світі. Цифрова культура і фінансова грамотність як основи розширення використання нових технологій.

Тема 6. Цифрові фінансові послуги

Поняття і роль цифрових фінансових послуг. Інноваційні сервіси у цифровій економіці. Державна підтримка розвитку цифрових фінансових послуг. Уніфікація підходів до надання фінансових послуг. Проблеми захисту споживачів фінансових сервісів та безпека платежів.

Тема 7. Фінансовий інжиніринг

Сутність фінансового інжинірингу. Сфера застосування та переваги нових фінансових інструментів. Інноваційні підходи в управлінні бізнесом й маркетингу. Використання сучасних фінансових інструментів в умовах формування цифрової економіки України.

Тема 8. Роль фінансової інклюзії у розвитку цифрових технологій

Сутність фінансової інклюзії, її види та ризики. Зростання рівня інклюзії як основи цифровізації. Роль цифрової грамотності у сучасному соціумі. Розширення сфер застосування фінансових технологій й сервісів як результат фінансової інклюзії. Стимулювання фінансової інклюзії в Україні.

Рекомендована література

Основна література:

1. Sahoko Kaji, Teruo Nakatsuma, Masahiro Fukuhara (2021). The economics of Fintech. Singapore : Springer.
2. Xiuping Hua (2019). Financial Technologies : Artificial Intelligence, Blockchain, and Crowdfunding. Bradford, West Yorkshire : Emerald Publishing Limited.
3. Susanne Chishti, Janos Barberis (2016). The fintech book : the financial technology handbook for investors, entrepreneurs and visionaries. Chichester, West Sussex, United Kingdom : Wiley.
4. Baxter Hines (2021). Digital finance : security tokens and unlocking the real potential of blockchain. New Jersey : Wiley.
5. Hipster Geek, Mark Jobs (2016). FinTech. San Bernardino, CA : CherryTree Publishing.
6. Ana Maria Minescu (2018). Fintech explained. Berlin : epubli GmbH.
7. Devid Lee, Robert Deng (2018). Handbook of blockchain, digital finance and financial inclusion. San Diego, CA: Academic Press.
8. Фінансовий менеджмент: підручник / За ред. М.І. Крупки . Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
9. Проектне фінансування : підручник / за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т.В. Майорової. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2017. 434 с.
10. Лактіонова О.А. Проектне фінансування : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. Вінниця, 2018. 216 с.

Додаткова література:

11. Digital economy report. UNCTAD. URL: <https://unctad.org/topic/ecommerce-and-digital-economy/digital-economy-report>
12. Digital finance. European Commission survey. URL: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/digital-finance_en
13. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року: сталий розвиток інновацій, кешлес та фінграмотність / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdjdClp>
14. Аналітичні матеріали Української асоціації фінтех та інноваційних компаній. Ukrainian fintech catalog. URL: <https://fintechua.org/>
15. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р. № 67-р.

Інформаційні ресурси:

16. KPMG. Pulse of fintech. URL: <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/09/top-fintech-trends-in-h2-2020.html>
17. Digital economy outlook / OECD. URL: <https://www.oecd.org>
18. Статистика ЄС / Офіційні дані Єврокомісії. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>

19. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний сайт. URL: <https://thedigital.gov.ua/2020>
20. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
21. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua>

Перелік питань до іспиту

1. Сутність цифрової економіки. Складові цифрової економіки.
2. Інновації та модель інноваційного розвитку як основа цифровізації країни.
3. Фінанси у цифровій економіці.
4. Фінансові інновації в Україні та світі.
5. Економічний зміст цифрових фінансів. Цифрових фінанси як основа розвитку фінансового сектору національної економіки.
6. Віртуальні активи та кібер-ризик. Класифікація і використання токенів.
7. Сутність та специфіка використання фінансових технологій.
8. Класифікація FinTech. Формування глобального ринку FinTech.
9. Передумови розвитку ринку FinTech в Україні.
10. Інтеграція вітчизняного ринку FinTech у глобальний цифровий простір.
11. Сутнісна характеристика краудтехнологій та сфера їх застосування.
12. Краудфандингові платформи. Краудінвестинг та краудлендинг.
13. Краудсорсинг в Україні та світі.
14. Цифрова культура і фінансова грамотність як основи розширення використання нових технологій.
15. Поняття і роль цифрових фінансових послуг. Інноваційні сервіси у цифровій економіці. Державна підтримка розвитку цифрових фінансових послуг.
16. Проблеми захисту споживачів фінансових сервісів та безпека платежів.
17. Сутність фінансового інжинірингу. Сфера застосування та переваги нових фінансових інструментів.
18. Сутність фінансової інклюзії, її види та ризики. Зростання рівня інклюзії як основа цифровізації.
19. Роль цифрової грамотності у сучасному соціумі.
20. Розширення сфер застосування фінансових технологій й сервісів як результат фінансової інклюзії. Стимулювання фінансової інклюзії в Україні.